

CONSTITUCIÓ FRANCESA DE 3 DE SETEMBRE DE 1791

[Vicente Moreno Cullell.]

En un període de només 4 anys (1791-1795), la França revolucionària va veure com els diferents parlaments signaven tres constitucions diferents. Cada constitució responia a la conjuntura política en que va realitzar-se. Així, mentre la de 1791 ideològica era una aproximació al liberalisme (la seva finalitat principal era el trencament amb el passat), la de 1793 respondria a un avenç democratitzador jacobí i la de 1795 suposaria el triomf del liberalisme conservador.

La Constitució és la llei fonamental en l'organització d'un Estat, la forma real en la que es governa un poble. Així, el model constitucional modern consagrat a la Revolució Francesa es basaria, a grans trets, en el reconeixement de les llibertats individuals, en la separació de poders i en el principi de la sobirania popular.

Lògicament, la revolució triomfant convertiria els Estats Liberals convocats per Lluís XVI en una Assemblea Constituent que tindria com a tasca fonamental la redacció d'una Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà (1789) i la primera Constitució de la història de França, aprovada el 1791.

El punt del que parteix l'Estat liberal de dret es caracteritzarà per la primacia de "l'imperi de la llei" amb una *llei de lleis*: la Constitució. A aquesta deuriem estar sotmesos els actes del propi Estat i a ella es supediten les altres normes jurídiques emanades de la dinàmica legislativa parlamentària. El primer objectiu d'aquesta deriva constitucional no era altre que la limitació del poder absolut del monarca mitjançant una sèrie de regles fixes que reglamentessin l'acció reial i el desenvolupament del govern. El poder quedava, d'aquesta manera, distribuït entre uns cossos diferenciats (separació de poders legislatiu, executiu i judicial), limitats i controlats. S'estava alliberant a la població del control absolut i abusi exercit per l'absolutisme.

Ara, els ciutadans tindrien una quota legítima de participació (més o menys gran segons el model constitucional) en el procés del poder polític. En definitiva, el que feia la Constitució era donar una nova base de legitimació al poder, de dalt a baix. Tota Constitució devia ésser aprovada pel poble –via referèndum o pels seus representants–, fet que conferia als parlamentaris una nova legitimitat "democràtica". Així, amb el model francès de 1791 es consagrava el principi de la sobirania popular i un model d'Estat centralitzat administrativament que seria exportat a altres punts del món al llarg del segle XIX.

La Constitució de 3 de setembre de 1791, després d'un llarg període dominat pel reformisme de l'Assemblea Constituent, donava pas a un sistema polític que, a la pràctica, no era ni democràtic ni realment liberal. Aquesta aparent contradicció es deu al fet que els constituents tenien un objectiu principal que era el trencament amb l'Antic Règim. Tot i això, segons la meua opinió si hem d'etiquetar aquesta carta constitucional l'hauríem de qualificar de liberal. Els principis bàsics d'un model constitucional van ser confirmats en un text que permetia un posterior desenvolupament democratitzador. S'havia aconseguit una "regeneració total" de les institucions, retornant la sobirania al poble, a una Nació composta per homes lliures i iguals en drets. La monarquia constitucional de 1791 garantia la separació de poders i convertia la llei en l'expressió general de la Nació.

Promulgada: Constitució de 3 de setembre de 1791 (aprovada per l'Assemblea Constituent, sancionada pel rei el 13 de setembre i jurada el 14). **Tendència:** Liberal, busca el trencament amb el passat. **Principis**

d'Organització Política: Monarquia Constitucional: Sobirania Nacional (limitada). **Poder Executiu:** Rei i Govern

- **Rei:** Representatiu de la sobirania de la Nació francesa. Inviolable, però sotmès a la Llei. Nomina i destitueix els Ministres. Dirigeix la Guàrdia Nacional. Vet suspensiu sobre les lleis.
- **Govern:** Ministres. Realitzen el Jurament Cívic. Responsables davant la Llei. Promulguen les lleis aprovades pel poder legislatiu. Nomina els governs de l'Administració Local.
- **Poder Legislatiu:** Assemblea Nacional . 742 diputats. Negocia els Tractats. Controla el rei i els Ministres. Vigila la Guàrdia Nacional. Instal·la i dissol els Tribunals. Proposa el Tribunal Suprem. Mandat temporal de 2 anys. El rei no la pot dissoldre.
- **Poder Judicial:** Tribunal Suprem, Tribunal d'Apel·lació i Tribunals
- **Sufragi:** Ciutadans Actius i Passius. Sufragi censatari segons la fortuna i la renda. 60% de la població. Escullen tots els funcionaris. Escullen tots els jutges i jurats. Escullen els electors (1 per cada cent ciutadans). Els electors Escullen l'Assemblea Nacional.
- **Drets i Llibertats Fonamentals:** Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà (26 d'agost de 1789). Igualtat davant la Llei. Mateixa llei per a tot el regne. Llibertat d'expressió. Llibertat de reunió i associació. Inviolabilitat de la propietat.
- **Relacions Església -Estat:** Separació Església -Estat. Constitució Civil del clergat (juliol 1790).
- **Règim Local:** Departaments (83) i Comunes (40.000). **Control de Constitucionalitat:** Cort Suprema Nacional. **Reforma de la Constitució:** Després de 3 legislatures consecutives demanant reformes constitucionals, a la quarta legislatura es forma l'Assemblea de Revisió (249 diputats).

El monarca esdevenia així un simple delegat del poder i es subordinava a la llei. Tot i mantenir el poder executiu estava limitat en les seves funcions. Controlat per un poder legislatiu (Assemblea Nacional) i pel poder judicial; aquests poders es marcaven l'un a l'altre per evitar els excessos. El principal problema d'aquesta Constitució era la seva expressió a través del sufragi del que quedaven exclosos tant aquells homes que no arribessin a una taxa censatària, com les dones i els esclaus de les colònies.
[\[http://blogs.uab.cat/revolucio?s=constitucio+de+1791\]](http://blogs.uab.cat/revolucio?s=constitucio+de+1791)